
Estetika a rekreace Prahy 12

ANOTACE

Život ve městě přináší civilizační stres, který lze snižovat dostatečným množstvím příležitostí pro rekreaci a odpočinek zejména v podobě klidných městských zón a parků. Žáci v projektovém dni zaměří své vnímání na esteticky hodnotné prvky v okolí školy a vytvoří SWOT analýzu blízkého městského parku.

PROBLEMATIKA

Život ve městech přináší pro své obyvatele vedle mnoha výhod (snadná dostupnost zaměstnání, vzdělání, kultury, zdravotní péče atd.) také celou řadu nevýhod projevujících se ve formě tzv. městského (civilizačního) stresu. Jednou z typických forem městského stresu je tzv. kinetický stres, který je způsoben především rychlým životním tempem, každodenní uspěchaností, nutným překonáváním značných vzdáleností či pocitem z nedostatku svobody pohybu. Mezi hlavní příčiny kinetického stresu patří nevhodný územní koncept, či nedostatkem příležitostí pro rekreaci a odpočinek. Právě chybějící klidné městské zóny a parky mají bezprostřední vliv na zdraví a psychiku člověka. Mimo odpočinku a rekreace vyžaduje lidská psychika také uspokojení emocionálních zážitků. Ty mohou být ovlivněny právě estetickým působením okolního prostředí a to jak pozitivně, tak i negativně (vizuální degradace prostředí způsobená vandalismem, neudržován zeleň, objekty, veřejné prostory, špína, odpadky). Hlavní myšlenkou projektu je podpořit v žácích vnímání estetické a rekreační funkce města. Žáci si ověří tuto dovednost v prostoru městského parku.

KLÍČOVÁ SLOVA

❖ Estetika

Filozofická disciplína/nauka/studie o kráse a jejím působení na člověka. Estetika se zabývá lidským vnímáním pocitů a dojmů z uměleckých i přírodních výtvorů.

Zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Estetika>

❖ Krása

Abstraktní pojem, něco co v nás vyvolává pocit líbivosti. Krása je opakem ošklivosti.

Zdroj: Kateřina Hartlová, Co je to krása anorganická, organická, etická (kritéria hodnocení, popis), Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně, 2003

❖ Vkus

Subjektivní schopnost posuzovat a hodnotit estetické kvality.

Zdroj: <http://www.seminarky.cz/Eстетika-maturitni-otazka-7567>

❖ **Rekreace**

Čas/aktivita, kterou lidé věnují odpočinku.

Zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Rekreace>

❖ **SWOT analýza**

Metoda, která nám umožňuje hodnotit pozitiva a negativa problému z vnitřního (Strengths = Silné stránky, Weaknesses = Slabé stránky) i vnějšího pohledu (Opportunities = Příležitosti, Threats = Horzby).

Zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/SWOT>

CÍLE PROGRAMU

1. Žák rozpozná a najde na mapě zelené (rekreační) plochy okolí své školy.
2. Žák vlastními slovy vyjádří, co znamenají základní pojmy týkající se estetiky: krása, vkus, kýč.
3. Žák vlastními slovy vysvětlí pojem rekreace.
4. Žák vysvětlí rozdíl mezi aktivním a pasivním odpočinkem a souvislosti odpočinku s dopadem na lidské zdraví.
5. Žák aktivně pracuje ve skupině při terénním průzkumu.
6. Žák sestaví SWOT analýzu a popíše její jednotlivé části.
7. Žák zakreslí problémovou mapu.
8. Žák prezentuje a obhájí svou skupinovou práci.

POPIS PROGRAMU

8:00 – 8:10 Představení sebe, organizace, projektu

8:10 – 8:40 Představení tématu

8:10 – 8:15

Na úvod celého projektového dne dá lektor žákům 6 úvodních otázek, tyto otázky by měly v závěru programu dát lektorovi zpětnou vazbu ohledně toho, zda se studentům program líbil a co nového se během projektového dne naučili. Žáci odpovídají lektorovi na otázky ano tím, že se v lavicích postaví, když je jejich odpověď ne, zůstávají sedět. V případě, že je v prostoru třídy dostatek místa, lze žáky seřadit do jedné linie a při kladné odpovědi udělají žáci krok vpřed, při záporné odpovědi krok vzad.

Otázky:

- 1.) Těším se na dnešní projektový den?
- 2.) Volný čas trávím nejraději odpočinkem?
- 3.) Volný čas trávím nejraději aktivně?

- 4.) Znáám a dokážu vyjmenovat alespoň čtyři parky v Praze?
- 5.) Dokážu vlastními slovy vysvětlit, co se skrývá pod pojmem estetika?
- 6.) Myslím si, že parky v Praze jsou dobrým místem k odpočinku a rekreaci?

8:15 – 8:40 Brožura

Lektor rozdá všem žákům brožuru a projde s nimi obsah:

Strana 1+ Strana 2: Osmisměrka

Po vyluštění dvou osmisměrek se žáci dozvědí klíčová slova programu: REKREACE a ESTEIKA.

Strana 3: ESTETIKA

Žáci si do prázdných políček vyplní pojem ESTETIKA. Lektor společně s žáky formou diskuze pomůže vyplnit jednotlivé otázky (viz. Klíčové pojmy - definice). Je vhodné také vysvětlit rozdíl mezi vnitřní a vnější krásou (např. pomocí citátů: W. Shakespeare: Vnější krása je o to cennější, oč více skrývá vnitřní krásy.)

Strana 4: Žáci si do prázdných políček vyplní pojem REKRACE. Lektor společně s žáky formou diskuze pomůže vyplnit jednotlivé otázky (viz. Klíčové pojmy - definice). Lektor vyzve žáky, aby sami uvedli příklady činností ve volném čase (např. manuální – kreslení, modelování, fyzické – běh, cyklistika, estetické – divadlo, intelektuální – četba, sociální – čas s kamarády/rodinou, spotřební – nakupování). Dále žáky vyzve, aby každý uvedl svou nejoblíbenější činnost.

Strana 6 a 7: Doporučujeme až po návratu z terénu (viz. dále).

8:40 – 8:50 Skupiny a role

Lektor nejprve vysvětlí žákům funkce jednotlivých rolí. Každý žák si podle svých schopností vybere roli, která mu bude nejvíce vyhovovat. Od lektora dostane jmenovku, pomůcky a také informační kartičku, na které je podrobně napsáno, jaké bude mít konkrétní úkoly na práci v terénu a poté také na práci ve třídě a dále také podrobný popis výstupů, jež bude mít na starosti.

Rozdělení do skupin v případě 20 žáků

Skupina 1 – fotograf/ka, analytik/analytička estetiky, analytik/analytička rekreace, analytik/analytička vybavení, kartograf/ka

Skupina 2 – fotograf/ka, analytik/analytička estetiky, analytik/analytička rekreace, analytik/analytička vybavení, kartograf/ka

Skupina 3 – fotograf/ka, analytik/analytička estetiky, analytik/analytička rekreace, analytik/analytička vybavení, kartograf/ka

Skupina 4 – fotograf/ka, analytik/analytička estetiky, analytik/analytička rekreace, analytik/analytička vybavení, kartograf/ka

Popis rolí

Fotograf/ka – fotí v průběhu programu, v závěrečné fázi fotky stahuje, píše popisky, odevzdá 2 fotky z terénu (nejhezčí a nejhorší místo parku), 1 fotku skupiny v terénu, 1 fotku skupiny při tvorbě SWOT analýzy

Analytik/analytička estetiky – v terénu vyplňuje pracovní list ESTETIKA, ve třídě zpracovává s ostatními analytiky ze své skupiny SWOT analýzu

Analytik/analytička rekreace – v terénu vyplňuje pracovní list REKREACE, ve třídě zpracovává s ostatními analytiky ze své skupiny SWOT analýzu

Analytik/analytička vybavení – v terénu vyplňuje pracovní list VYBAVENÍ, ve třídě zpracovává s ostatními analytiky ze své skupiny SWOT analýzu

Kartograf/ka – v terénu naviguje s mapou a dělá si do ní poznámky, které pak využije při tvorbě problémové mapy, kterou zpracovává společně s kartografy/kartografkami z ostatních skupin.

8:50 – 9:00 Přestávka, příprava na terénní část programu

9:00 – 9:10 Pohybová aktivita „Co je krásné“

Cíl aktivity: Cílem aktivity je, aby si žáci uvědomili estetickou hodnotu objektů ve městě, které je dnes a denně obklopují, o kterých běžně nepřemýšlejí a nehodnotí je.

Popis aktivity: V případě špatného počasí lze aktivitu sehrát uvnitř (doporučeno však v parku). Lektor nalepí žákům na záda kartičky s různými názvy objektů, které se běžně vyskytují ve městě (např. auto, popelnice, kostel, squat...atd.) tak, aby si žák kartičku, který kterou na zádech, nemohl sám přečíst, ale aby byla viditelná pro ostatní spoluhráče.

Žáci se pomocí zjišťujících otázek (otázky, na které lze pouze odpovědět ANO/NE) musí dopídit, co mají napsáno na zádech. Žáci se v pokládání otázek střídají.

Př. Žák A má na zádech napsáno kašna.

Žák A: „Jsem neživá věc?“

Žák B: „Ano.“

Žák A: „Jsem budova?“

Žák B: „Ne.“

Žák A: „Můžu se nacházet v parku?“

Žák B: „Ano.“

Žák A: „Obsahuji vodu?“

Žák B: „Ano.“

Žák A: „Jsem potok?“

Žák B: „Ne.“

Žák A: „Jsem kašna?“

Žák B: „Ano.“

Jakmile žák zjistí, co je za předmět jde k jednomu z lektorů a odevzdá kartičku, musí se však rozhodnout, zda je věc estetická či neestetická a proč. Jeden lektor vybírá pojmy estetické a druhý neestetické. Lektoři společně s žáky zhodnotí hru „Co je krásné“. Každý lektor má balíček kartiček a znovu přečte všechny podle žáků estetické/neestetické prvky města. Může diskutovat některé sporné kartičky (např. městská knihovna, někomu se líbí, ale nelíbí se její zasazení do okolního prostředí, někomu se nelíbí vůbec...).

Účel aktivity: Účelem aktivity je aby si žáci uvědomili, že vnímání estetické kvality je velice individuální záležitost a to, co se jednomu zdá krásné, jiný může považovat za neestetické. Žáci by měli respektovat odlišné názory, případně vhodně argumentovat, proč spolu nesouhlasí.

9:10 – 10:40 Práce v Terénu: Analýza lesoparku Kamýk

K lesoparku Kamýk se ideálně lze dostat z autobusové zastávky Cílkova. Nabízí se nám dvě možnosti, jak mohou žáci v terénu pracovat:

A) Od stanice Cílkova se vydáme ulicí Cílkova, zahneme vpravo do ulice Liškova. Touto ulicí se dostaneme k severní části parku. Dále žáky rozdělíme do dvou skupin. První skupina se vydá po modré trase k orientační ceduli č. 6 a dále pokračuje po zeleném okruhu přes orientační body 5, 4 a 3. Druhá skupina pokračuje v opačném směru přes orientační body 6 a 7 (viz. Obrázek 1). Setkávacím místem pro obě skupiny je nádrž „Borový rybník“ na jihu parku, odkud se lze dostat na autobusovou stanici Observatoř Libuš. Výhodou této varianty je, že žáky celou dobu může doprovázet učitel (nutní jsou dva vyučující v terénu).

B) Z ulice Cílkova odbočíme do ulice Šatrova a žáky dovedeme k první ceduli v parku (nedaleko od hájenky, na kraji dětského hřiště), kde žákům ukážeme mapu, kterou má k dispozici v každé skupině kartograf/ka. Žákům vysvětlíme, ve které části parku se budou pohybovat. Žáci se rozdělí do čtyř skupin, každá skupina prozkoumává jinou část parku: severní (orientační body 6, 7), jižní (orientační bod 3,4), východní (orientační bod 5) a západní (orientační body 1,2). Setkávacím bodem je opět vodní nádrž na jihu parku a dále opět na stanici Observatoř Libuš. Žáci ve svých skupinkách pracují více samostatně.

Úkolem kartografa/kartografky je žáky navigovat tak, aby se pohybovali ve správné části parku a dělat si poznámky přímo do vytištěné mapy.

Analytici/analytičky vyplňují pracovní listy, fotograf/ka se snaží získat fotografii celé skupiny (včetně jeho) a dále esteticky nejhezčí a nejhorší místo parku.

Před vypuštěním žáků do terénu lektor přesně stanoví čas a místo, kde se opět sejdou. Žáci nesmí za hranice parku.

10:40 – 11:00 Přestávka, příprava na práci ve třídě

10:50 – 11:10 Práce ve třídě

Vysvětlení SWOT analýzy

Lektor vyzve žáky, aby si otevřeli brožuru na straně 5. Na tabuli nakreslí tabulku SWOT analýzy a pomocí příkladu ukáže, jak se analýza zpracovává (formou diskuze). Učí žáky vidět rozdíl mezi interní a externí analýzou.

Př.: CESTOVÁNÍ AUTOMOBILEM VE MĚSTĚ

Silné stránky	Slabé stránky
- je to pohodlné - mohou přepravovat i větší náklad	- je to drahé (náklady na benzín, provoz) - parkování (není kde zaparkovat, musím platit) - znečišťují ŽP

Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - jsem více časově flexibilní (nejsem vázán na jízdní řád, pokud ovšem není zácpa) - pokud dojíždím mimo město, mohu nechat auto na P+R parkovišti, ve městě se přepravuji MHD 	<ul style="list-style-type: none"> - dopravní zácpy - dopravní nehody - dopravní přestupky

Zpracovávání výstupů (potřeba je 5 PC)

Fotograf/ka – stahuje fotky, vybírá za svou skupinu 1 fotku celé skupiny v terénu, 1 fotku esteticky nejhezčí místo parku, 1 fotku esteticky nejhorší místo parku, 1 fotku práce skupiny ve třídě (např. při tvorbě SWOT analýzy), popíše je popiskem (př. Název skupiny_skupina)

Analytik/analytička rekreace, estetiky a vybavení – společně zpracovávají SWOT analýzu svojí části parku. Osvědčilo se nejprve dát žákům čtvrtky, na které výtvarně vytvoří tabulku SWOT analýzy a postupně vyplňují jednotlivé kvadranty tabulky (za pomoci pracovních listů z terénu). Někteří žáci jsou rychlejší, proto je třeba umožnit jim, aby svou tabulku přepsali dále do předem připravené tabulky v programu MS Word. Smaže se tím rozdíl mezi jednotlivými skupinami. Ti pomalejší mají jako výstup pouze čtvrtku, rychlejší mají čtvrtku i tabulku v programu MS Word.

Kartografové/kartografky – pracují všichni společně s jednou slepou mapou, jejich úkolem je vytvořit si vlastní legendu a do mapy pak vyznačit jednotlivé podněty (např. esteticky zanedbanou část žáci mohou zakreslit jako ☹ a naopak hezká místa ☺). Výstupem by měla být mapa, která jasně znázorní slabá a silná místa parku, ale také veškeré vybavení, případně místa vhodná pro nové využití.

12:20 – 12:30 Přestávka

12:30 – 13:30 Prezentace výstupů a diskuse

Žáci představují svoje výstupy svým spolužákům. Prezentace výstupů může proběhnout formou klasické přednášky u posteru, formou TV zpráv nebo formou tiskové konference. Každá skupina si připraví vlastní prezentaci výsledků. Žáci se představí v rolích, ve kterých celý den vystupovali. Dále prezentují hlavní body, ke kterým došli při tvorbě SWOT analýzy. Navazuje diskuze, při které mohou reagovat i žáci ostatních skupin. Lektor může s žáky například rozpoutat diskusi nad jednotlivými návrhy, zhodnotit, co se jeví jako největší problém parků a jak jej lze odstranit.

Na závěr celého projektového dne zadá lektor žákům stejné otázky, jako na začátku programu a pomocí nich zhodnotí, co se žáci dozvěděli nového. V posledních pěti minutách dá žákům prostor pro reflexi programu.

VÝSTUPY

- a) FOTOGRAFIE - 4 (skupiny) x 1 fotka skupiny z terénu, 1 fotka nejhezčí místo parku, 1 fotka nejhorší místo parku, 1 fotka skupina při práci ve třídě
- b) SWOT analýza parku (sever X jih X východ X západ) - čtvrtka (naskenovat) + tabulka v programu MS Word
- c) 1 SPOLEČNÁ MAPA parku s legendou

SILNÉ STRÁNKY PROGRAMU

1. aktivizující hry (křížovka, hra na estetiku)
2. rozdělení rolí, jmenovky
3. umožnění méně aktivním žákům dosáhnout cíle (SWOT analýza v papírové podobě) a aktivnějším žákům přesáhnout cíl (SWOT analýzy navíc v elektronické podobě)

SLABÉ STRÁNKY PROGRAMU

1. velká vzdálenost do nejbližšího parku
2. náročnost na pochopení zadání terénní práce (složitost přidělení částí parku jednotlivým skupinám, je potřeba žáky (zejména kartografy/kartografky) dobře instruovat, aby věděli, jakou část parku mají mapovat, a také jaké prvky mají do map zaznamenávat
3. program vyžaduje po žácích základní znalost okolí školy

PŘÍLEŽITOSTI

1. podrobné prozkoumání celého parku
2. možnost navštívit obecní/ městský úřad a vyžádat si projekt plánované revitalizace parku pro porovnání
3. možnost konzultovat SWOT analýzu s odborníkem

HROZBY

1. počasí (terénní část programu je nezbytná)
2. přítomnost dětského hřiště (někteří žáci mají tendenci preferovat zábavu na volném hřišti před samotným mapováním parku)
3. přítomnost narkomanů, bezdomovců, injekčních stříkaček

POMŮCKY

- brožura (podle počtu žáků, kopie)
- mapa MČ Prahy 12 (možnost společně si ukázat rekreační místa v okolí školy) pro každou skupinu
- fotoaparát pro každou skupinu
- pracovní list estetika pro každou skupinu
- pracovní list rekreace pro každou skupinu
- pracovní list vybavení pro každou skupinu
- podložka za zapisování v terénu pro každou skupinu
- mapa parku Kamýk pro každou skupinu
- společný velký arch papíru, na který kartografové společně zakreslí problémovou mapu
- kartičky s různými prvky města na hru estetika (podle počtu žáků) + izolepa (nalepení na záda)
- čtvrtka na tvorbu SWOT analýzy pro každou skupinu
- připravená tabulka v programu MS Word na SWOT analýzu

Autor programu: Bc. Magdalena Vaňková

Námět: Mgr. Alice Končinská, Mgr. Lukáš Koucký

Použitá literatura:

- MAJSANAROVÁ J., Proměny rekreační funkce v území. Dostupné z WWW
www.gis.cvut.cz/vyuka/lifelong-learning/priprava-ke-zkousce-zvladni-odborne-zpusobilosti-zamestnancu-verejne-spravy-na-useku-uzemniho-planovani/studijni-podklady/principy-up/Rekreace.DOC
- HORKÝ I., STRATEGIE ROZVOJE SÍDEL A REGIONŮ: Kvalita života a sídla. Dostupné z WWW
<http://departments.fsv.cvut.cz/k127/>
- MELKOVÁ P., CIKÁN M., REVITALIZACE ÚZEMÍ ALBERTOVA A FOLIMANKY: Rekonstrukce parku Folimanka. Dostupné z WWW
<http://www.praha2.cz/files/=28521/Park%20Folimanka.pdf>
- http://www.fsps.muni.cz/~kse/vyuka/vyuka_dokumenty/rekreologie/rekre_002_odpocinek.pdf
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Estetika>